

JUHANI MYLLY

Historiankirjoituksen vuohet ja lampaat

Katja Huumo arvioi Juhani Myllyn teoksen *Kansallinen projekti. Historiankirjoitus ja politiikka autonomisessa Suomessa* Historiallisessa Aikakauskirjassa 4/2002. Mylly vastaa Huumolle.

■ Katja Huumo arvioi tutkimustani omituisella tavalla, josta en oikein tunne kirjaani – vielä vähemmän käsityksiäni. Hän nimittäin väittää ikään kuin tutkimukseni pääsanomana, että erottelen toisistaan ”politiikan värjäämän” historiankirjoituksen ”ammattimaisesta” eli ”tieteellisestä” historiankirjoituksesta, jossa ”vakava ammatillinen ambitio” saa historioitsijan kirjoittamaan mahdollisimman todenmukaista historiaa vallanpitäjistä huolimatta (lainausmerkit Huumon).

Tätä erottelua vuohiin ja lampaisiin historiantutkimuksen ja muun historiankirjoituksen (muistelmat, historialliset romaanit jne.) välistä rajaa noudattaen en nimenomaan tee enkä haluakaan tehdä. En näe tieteellistä historiankirjoitusta, siis historiantutkimusta, minään epäpoliittisuuden saarekkeena, vaikka epäpoliittisuus on kuulunut kauan tieteenteon ihanteisiin myös historiantutkimuksen piirissä. Tämä kaikki käy selkeästi ilmi myös tutkimuksestani.

Koko Huumon luoma kaksijakoinen kysymyksenasettelu on outo, pinnallinen ja jokseenkin turhanpäiväinen. En todellakaan pyri rakentamaan myyttiä puhtaasta ja itenäisestä tieteestä. Se olisi täysin kestäväntöntä ja vastoin näkemystäni.

Päinvastoin lähdän siitä, että historiatiedon poliittisuus on väistämätöntä, kuten jo johdannossa esitän. Se ei liity vain sallitun rajojen problematiikkaan (alan suhde vallanpitäjiin, sensuuri, valvonta, resurssienjako ym.) tai historiankirjoituksen omaan ideologisuuteen, vaan myös siihen, että historiatiedolla on aina yhteiskunnassa tiettyjä poliittisia funktioita ja poliittisia merkityksiä. Jälkimmäiset taas muodostuvat jokseenkin riippumatta siitä, mitä historioitsijat historiansa käytöstä tahtovat tai kuinka tieteellisesti he tahtovat mennyttään tutkia. Tästä löytyy puhuttelevia esimerkkejä myös kirjassani. Sallitun rajojen ongelmat vallanpitäjien puristuksessa olivat keskeisiä suomalaisessa historiankirjoituksessa Nikolai I:n valtakauden loppuun. Ideologiset näkökohdat jopa ohjelmallisuuteen saakka taas kuuluivat tyypillisesti kansalliseen historiankirjoitukseen yhtä hyvin Suomessa kuin muuallakin Euroopassa. Johtavat historiantutkijat, meillä Yrjö Koskinen, näyttivät tässä tietä ja kulkivat yhtä jalkaa aikansa patrioottien, nationalististen liikkeiden ja puolueiden kanssa.

Kirjani saatesanoissa varoitan lukijoita, että tutkimukseni keskeisiin käsitteisiin kuuluva historiankirjoituksen poliittisuus on altis väärinkäsityksille ja jatkan:

”Huomion kohdistaminen siihen ei merkitse alan ammattilaisten, so. historioitsijoiden, harjoittaman historiantutkimuksen tieteellisyden (tiedeyhteisön määrittelemässä merkityksessä) kieltämistä. Mutta se ei merkitse myöskään sitä että historiankirjoituksen poliittisuus kuuluisi jotenkin vain ei-ammattilaisille. Tässä tutkimuksessa lähtökohtana on näkemys, että poliittisuus on enemmän tai vähemmän kaikkialla missä on historiaakin.”

Sitä saa mitä pelkää, mutta tulipahan ainakin varoitettua. ■